

S T R A U S S
SALOME

Kära vänner

»Jag vill att du genast ger mig Johannes Döparens huvud på ett fat!« säger den namnlösa flickan i Markusevangeliet 6:28. Kungen Herodes tvekar, men är bunden vid sitt löfte efter hennes dans. Flickan får som hon vill. Den judiske historie-skrivaren Josefus berättar en version av samma historia i sin *Judarnas gamla historia*, men han ger också flickan ett namn – Salome.

Sedan dess har Salome varit ett evigt motiv i konsten. Den explosiva blandningen av religion, moral, våld och unga kvinnors sexuella uppvaknande har varit oemotståndlig för målare som Lippi, Tizian och Klimt; författare som Flaubert och Mara Lee och regissörer som William Fox, William Dieterle och Al Pacino. En av de mer kända tolkningarna är Oscar Wildes, för tiden skandalösa pjäs *Salome*, som Strauss opera bygger på.

Strauss såg Wildes pjäs i Berlin och sades ha börjat komponera redan i taxin på väg hem från teatern. Operan led av födslovåndor. Den ursprungliga sopranen vägrade att dansa *De sju slöjornas dans*, och på flera platser förbjöds operan på grund av den förmenta antireligiositeten och det erotiska innehållet. Trots, eller kanske tack vare, detta blev den en omedelbar succé. Två år efter urpremiären i Dresden 1905 hade 50 operahus tagit upp den.

Salome är 100 minuter makalös musik. Strauss använder tonarter och ledmotiv för att identifiera karaktärer, men också känslor som åtrå, äckel och skräck, känslor som en åhörare ibland identifierar innan karaktärerna själva gör det. Slutackordet sedan Salome kysst Johannes Döparens avhuggna huvud har kallats det sjukaste inom operalitteraturen. Strauss *Salome* är inte för de vekhjärtade.

Hör själva!

Christina Hörnell
Christina Hörnell
VD och konstnärlig ledare

Laura Wilde, Kostas Smoriginas,
Caspar Engdahl, Gustav Johansson

MUSIK
Richard Strauss

LIBRETTO
Hedwig Lachmann

DIRIGENT
Patrik Ringborg

REGI
Eirik Stubø

SCENOGRAFI,
KOSTYM- & MASKDESIGN
Magdalena Åberg

LJUSDESIGN
Ellen Ruge

KOREOGRAFI
Örjan Andersson

PREMIÄR
8 februari 2025, Malmö Opera

FÖRESTÄLLNINGENS LÄNGD
ca 1 tim 45 min utan paus

Operan framförs på tyska.
Svensk och engelsk text
visas på textmaskin.
Översättning av Tor Billgren.

VÄRLDSPREMIÄR
9 december 1905,
Semperoper Dresden, Tyskland

FÖRLAG
Füerstner

Carl Rahmqvist, Fredrik Hagerberg,
Rickard Söderberg, Joel Kyhle, Tor Lind

Medverkande

SALOME
Laura Wilde

HERODES
Lars Cleveman

HERODIAS
Karin Lovelius

JOCHANAAN
Kostas Smoriginas

NARRABOTH
Conny Thimander

HERODIAS PAGE
Mathilda Bryngelsson

FEM SKRIFTLÄRDA JUDAR
Carl Rahmqvist
Tor Lind
Rickard Söderberg
Fredrik Hagerberg
Joel Kyhle

TVÅ NASARÉER
Magnus Lindegård
Johan Bogren

TVÅ SOLDATER
Caspar Engdahl
Gustav Johansson

EN KAPPADOCIER
Phil Christensson

EN SLAVINNA
Laine Quist

AUSKULTANTER FRÅN MALMÖ OPERA ACADEMY
Emma Björkegren, Birgir Stefánsson

Malmö Operaorkester

Synopsis

Några soldater och tjänare står och småpratar på en terras i tetrarken Herodes Antipas palats (en tetrark är en furste som styr över ett fjärdedels rike). De betraktar den olycksbådande månen och lyssnar till sorlet från festsalen, där Herodes håller födelsedagsbjudning för gäster från när och fjärran. Därinne finns också prinsessan Salome, tetrarkens styvdotter, som en av soldaterna, den unge officeren Narraboth, inte kan släppa med blicken.

Plötsligt hörs en märklig stämma. Den tillhör profeten Jochanaan, som hålls fången i närheten av terrassen. (I Bibeln kom han sedermera att bli känd som Johannes Döparen.) Han är fängslad för att han uttalat skoningslös kritik mot att Herodes äktat sin broders hustru Herodias.

Till Narraboths förtjusning lämnar Salome festen och kommer ut på terrassen. Hon har tröttnat på gästerna och Herodes ständiga blickar. När hon

får höra Jochanaans röst från fängelsehålan blir hon nyfiken. Hon befäller soldaterna att hämta upp honom, men de förklarar att Herodes har förbjudit det. Med smicker och löften om omhet lyckas hon dock pressa Narraboth att göra henne till viljes, och snart står Jochanaan framför henne. Han utslungar fördömmelser över Herodes och Herodias, men det enda Salome tänker på är Jochanaans vita kropp, hans svarta hår och röda läppar. Hon kräver att få kyssa honom, men han avvisar henne. Det som utspelar sig blir för mycket för Narraboth. Av svartsjuka och skam över att ha gått emot Herodes order begår han självmord. Jochanaan uppmanar Salome att uppsöka Människosonen och be om syndernas förlåtelse, sedan återvänder han till sin fängelsehåla.

Strax därefter kommer Herodes ut för att söka efter Salome. När han finner henne beslutar han att festen ska flytta utomhus. Jochanaans förbannelser

Herodes och Herodias grälar oblygt inför gästerna. Herodes försöker förmå Salome att äta och dricka med honom, men hon avböjer. Då ber han henne istället att dansa för honom. Hon vägrar, men när han lovar henne vadhelst hon önskar sig i belöning, accepterar hon och dansar *De sju slöjornas dans*.

Mycket nöjd med uppträdandet frågar Herodes Salome vad hon vill ha. Hon svarar att hon önskar få Jochanaans huvud ipå ett fat av silver. Detta svar gör Herodias mycket belåten, men Herodes grips av panik. Han tror att profeten är sänd av Gud, och försöker övertala henne att välja något annat. Men Salome och Herodias påminner honom om att han svurit en ed, och till slut tvingas han ge med sig. Bödeln gör sitt jobb och Salome får det avhuggna huvudet på ett fat. Hon betraktar sin lön: Ansiktets vithet, det svarta håret, den röda munnen. Nu när Jochanaan inte längre kan göra motstånd får hon äntligen kyssa honom. »Dina läppar smakade bittert. Var det smaken av blod?«, frågar hon. »Nej? Men kanske smakade det kärlek.« En plötslig stråle månsken kastar ljus över prinsessan, och Herodes befäller soldaterna att döda henne.

fortsätter att nagla in sin hand, och

En hybrid mellan satir och tragedi

SAMTAL MED EIRIK STUBØ

Salome utspelar sig på Jesus tid, men Oscar Wilde hade sitt satiriska sikte inställt på tiden han själv levde i. I Malmö Operas version är scenen nästan helt avskalad. Scenografin utgörs av en enorm ljusvägg, på golvet ligger svart snö – eller aska...

– Ljus och mörker spelar mycket stor roll i verket, säger regissören Eirik Stubø. Profeten Jochanaan lever i mörkret, i hålan där han hålls fången, och sen kommer han upp i ljuset när Salome vill träffa honom. Jag tycker om ljusriggen, för den har även något aggressivt över sig – som ett kanonbatteri.

Oscar Wilde är känd för sin kvickhet och underfundiga formuleringskonst, men jag uppfattar inte mycket av detta i *Salome*, förutom i Herodes och Herodias norénska äktenskapskäbbel. Hur tycker du man känner igen Wilde och hans humor i texten?

– Den finns där, i själva texten. Librettot i Strauss opera ligger väldigt nära Wildes pjäs, men jag tror att han hade en annan humoristisk distans till berättelsen. I sina verk sysslade Wilde mycket med att exponera dubbelmoral och lögn hos människor med makt – i det här fallet Herodes och Herodias, som avslöjas av både Jochanaan och Salome. Här finns paralleller till överheten i Wildes viktoriaanska tid, vars repression han i högsta grad själv blev utsatt för. Hans konflikter med detta samhälle finns metaforiskt i pjäsen. Den är något av en humoresk. Herodes framstår ju inte bara som en renodlad maktperson, utan också som en tragisk clown, och det är ytterligare en orsak till att ljuset och mörkret är så centrala teman i verket.

Vad karaktäriserar Richard Strauss sätt att angripa berättelsen?

– Han drog materialet mot ett annat, mer mytologiskt håll. Det är därför operan är så

egenartad – och kanske också därför den lever än idag, till skillnad från pjäsen, som spelas väldigt sällan. Jag förhåller mig till operan som om den är en hybrid mellan satir och tragedi.

– Strauss ville uppenbarligen skriva något som lutade sig mot de grekiska tragedierna. Han ville lyfta fram *Salome* som en gestalt besläktad med mytologiska kvinnor som Medea, Medusa och Klytaimnestra, och därmed dra en linje från fin-de-siècle-tidens femme fatale-gestalt tillbaka till den första dramatiken vi känner. Det är ingen slump att han komponerade *Elektra* alldeles efter *Salome*.

Varför blev det konstnärliga mötet mellan Wildes text och Strauss musik så kraftfullt?

– De båda förenas i bilden av *Salome* som en figur som när hon bryter sig loss kan åstadkomma fruktansvärda saker. Det här har hon gemensamt med många andra av den tidens litterära kvinnogestalter, som Hedda Gabler. Det har uppstått ett explosivt amalgam av Wildes brittiska, kyliga humor och Strauss brinnande önskan att hitta ett nytt språk för operakonsten – någonting som kunde penetrera musikhistorien och samtidigt ha paralleller till teaterkonstens ursprung. Och där står *Salome* och darrar, med ett tonspråk som Wilde aldrig hade kunnat drömma om till sin lilla enaktare.

Tor Billgren, Malmö Opera

English synopsis

Karin Lovelius

Some soldiers and servants are chatting on the terrace of the palace of tetrarch Herod Antipas (ruler of the Roman occupied provinces of Galilee and Perea – the title tetrarch refers to a ruler over a »quarter of the kingdom«). They watch the menacing looking moon and listen to sounds of the festivities coming from the nearby ballroom, where Herod is holding a party for guests from far and wide. From the terrace, the young officer, Narraboth, is unable to avert his eyes from Herod's stepdaughter, Princess Salome. Suddenly, a strange voice is heard. It is the voice of the prophet Joachanaan, later known in the Bible as John the Baptist. Joachanaan has been imprisoned for his outspoken and relentless criticism of Herod's marriage to his own brother's wife Herodias.

To Narraboth's delight, Salome, tired of the guests and Herod's unwanted attention, leaves the party and moves to the terrace. The sound of Joachanaan's voice arouses her curiosity and she orders the soldiers to fetch

him. The soldiers insist that Herod has given strict orders that Joachanaan must remain in his cell, but Salome convinces Narraboth to do as she asks following a flirtatious display of flattery. Standing before Salome, Joachanaan repeats his condemnation of Herod and Herodias. She pays no attention to his outbursts and, obsessed with his white body, black hair and red lips, demands to kiss him. Distraught, jealous and realising the consequences of disobeying Herod's orders, Narraboth kills himself with his own knife. While Salome continues to plead for the lips of Joachanaan, he urges her to seek out the Son of Man and beg for the forgiveness of her sins. Joachanaan returns to his dungeon.

Herod comes on to the terrace looking for Salome and, having found her, decides to move the party outside. Joachanaan's curses continue to be heard as Herod and Herodias now squabble in front of their guests. Herod tries to encourage Salome to eat and drink with him, but she refuses. He then expresses a desire for Salome to dance for

him. Initially, she declines, but when Herod promises her whatever she desires in return, Salome accepts and dances the *Dance of the Seven Veils*.

Thrilled with her performance, Herod asks Salome to name her reward. She replies that she wants Joachanaan's head on a platter. Herodias is delighted at Salome's request, but Herod is panic-stricken. He fears that the prophet has indeed been sent by God and tries to persuade Salome to choose something else. Salome is adamant, and she and Herodias remind Herod of his promise, insisting that he grant her wish and order the executioner to behead Joachanaan. Salome receives the severed head on a platter and contemplates the paleness of the face, the black hair and red lips. Now unable to resist her approach, Salome kisses Joachanaan. "Your lips tasted bitter. Was that the taste of blood?" she asks. "No? Perhaps it is the taste of love." As a ray of moonlight suddenly casts light upon Salome, Herod orders his guards to kill her.

Mathilda Bryngelsson, Conny Thimander

Magnus Lindegård, Johan Bogren

Caspar Engdahl

Laine Quist

Phil Christensson

Gustav Johansson

Vi på Malmö Opera

Malmö Operaorkester

ENSEMBLECHEF
Tecwyn Evans

VIOLIN
Anders Hjortvall
Renée Ohlén
Andreas Hagman
Anton Lasine
Viktoria Bentzel Axell
Alkim Önoglu
Inga Zeppezauer
Anna-Karin Wikström
Kersti Grantz
Christian Ericsson
Astrid Mikaelyan
Kirstine Schneider
Anna Grane
Irina Binder
Urban Borg
Christina Gustafsson
Hanna Hagslund Hansen
Maria Rodrick
Sofie Hjort

VIOLA
Daniel Eklund
Åsa Weiler
Monika Mikalajunaite
Martin Ranefalk
Roxana Kadar
Allan Jonasson

CELLO
Tomas Lundström
Johan Theorin
Nils Rigeblad
John Löfgren
Viktor Nordliden

KONTRABAS
Pernille Römer
Magdalena Entell
Martin Eriksson
Johan Börnå Lindén

FLÖJT
Kenny Staškus Larsen
Nathalie Theiller
Jeanette Hetland

OBOE
Carl Julius Lefebvre
Maria Uhrenfeldt
Karin Nanne Larsen

KLARINETT
Anders Åberg
Martin Strid
Eric Ortiz
Thomas Lander

FAGOTT
Constantin Barcov
Olivia Brisvall Rydqvist
Linda Vistam

HORN
Jessica Hill
Andreas Pettersson
Rolf Nygård
Bo Demant
Hans Svensson

TRUMPET
Morten Hetland
Magdalena Nilsson
Garry Nilsmayr

TROMBON
Martin Hultkvist
Gunnar Eneroth
Lars Carlsson Zeppezauer

PUKOR/SLAGVERK
Nicklas Holmberg
Thomas Blixt
Patrik Blomqvist
Christoffer Grantz
Lars Ljungberg
Sigvald Fersum
Albin Valastig

HARPA
Marie Åström

CELESTA/ORGEL
Elena Jordan

Sektioner

DIREKTION
LEDNINGSSTAB
HR
DRAMATURGIAT
ADMINISTRATION
OPERAVERKSTAN
PRODUKTION &
PUBLIK
TEKNIK
KOSTYM & MASK
ORKESTER
VOKAL

Se alla anställda
på Operan

Stage management *Salome*

PRODUCENT Fanny Ramel BITR REGISSÖR Katarina Sörenson
INSPICIENT Peter Tyllgren TEKNIKMÄSTARE Magnus Welroos

MUSIKALISKT INSTUDERINGSANSVARIG Tomas Johnsson

FOTO Jonas Persson; Martin Paulsson GRAFISK FORM Pia Lindgren
TEXTER Tor Billgren ENGELSK ÖVERSÄTTNING Robert Faulkner
ANSV UTGIVARE & TEATERCHEF Christina Hörnell

FRAMSIDA Laura Wilde, Kostas Smoriginas BAKSIDA Lars Cleveman

#malmöopera

